

Hartmann, Antonín

[Pindaros. Olympijské zpěvy. Přeložil Jan Špricl]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1970, vol. 19, iss. E15, pp. 242-245

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110126>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

celé problematiky vede právě často jen k povrchnému zpracování tématu, mnohdy velmi zjednodušujícím. Domníváme se, že autoři měli věnovat více pozornosti i politicko-hospodářským podmínkám, ve kterých jednotliví životopisci psali svá díla, třebaže jde o publikaci, která si zřejmě nekladla vždy vyšší odborné cíle. Jako praktickou příručku ji jistě ocení především studenti latiny a řečtiny. Kniha je opatřena jmenným rejstříkem (203–209) a přílohou (199–201), která obsahuje překlady citovaných latinských míst, pokud nebyly uvedeny přímo v textu, jak jsme již o tom hovořili. Přehlednosti je poněkud na závadu to, že poznámky následují až za jednotlivými studii, ale to je asi dáno rázem celé publikace, která obsahuje řadu článků spojených sice jedinou ústřední tematikou, ne však vždy navzájem zcela vyvážených.

Dagmar Bartoňková

Pindaros, Olympijské zpěvy. Přeložil Jan Šprinc. Praha, Odeon 1968, stran 133.

Pindara pokládali staří za největšího řeckého lyrika a vskutku jím vyvrcholuje řecká sborová melika jako samostatný slovesný útvar. O životě tohoto básníka víme sice velmi málo, ale že byl ctěn v celém Řecku, prozrazují jeho písně, i když jejich charakter jako písní složených na oslavu vítěze dával básníkovi jen nepatrné možnosti vsouvat mezi slova vznešené mluvy zmínku o existenci autora písně a jeho osudech. A tak z Olympijských zpěvů, první z úplně zachovaných čtyř knih epiniků, se dovídáme jen to, že Pindarovou rodnou vlastí jsou Théby (6,85, str. 53) a že byl přítomen olympijským hrám jako divák, když Psauimis z Kamaris zvítězil v závodě vozů, patrně roku 452 př. n. l. (4, 3, str. 37). Avšak tím více využívá básník úmyslně každé příležitosti, aby vedle vítězova výkonu postavil své umění, které jako každé dobro, každá zlatost, každý úspěch je sice pro Pindara jako zbožného člověka darem božím *úspěch je ovšem dar boží 13,101, str. 119; nadání je květ, jenž vyrůstá z lásky boží 11,10, str. 102, darem Mus 7,6, str. 7, a básník se právem chlubí jejich přízní vždyť bydlím ve svaté zahradě Charitek tak štědrých na radost a rozkoše 9,29n, str. 80; vždyť jsem posel vznešených Mus 13,91, str. 118.* Jeho píseň je mocný šíp, střela z luku Mus 9, 5, str. 78; můj šíp má velkou moc, dává mu ji Músa 1, 112, str. 17, lahodným vínem, jež se podává na svatební hostině tak jako na hostině podává bohatý tehdy / svému zeti pohár vína, zlatý skvost, / a připiň / mu na zdraví a připiň mu na počest štastného svazku, / takže je manželský pár / předmětem závisi přátel, tak i já teď dávám svým rekům dar Mus. / plod duše, vzácný nektar, těm, kteří vyhráli v Delfách / a Olympii 4,168n, str. 57, nejkrásnější odměnou vítězného závodníka, protože je zárukou jeho slávy, jedné z nejvyšších hodnot. jež dávala smysl životu aristokrata ten, kdo vyhrál závod, dostává za velký výkon / píseň sludkou jak / med, / ve které je počátek a záruka slávy a cti 11,4n, str. 102. O vítězství i jeho odměně rozhoduje nejvyšší božstvo Zeus mi / dal příkaz, abych oslavil vznešené hry 10,25n, str. 92. Pindarova píseň je nejen závodem rovnocenným se závody v Olympii kěz jsem hoden / jet s posvátným vozem, / jež řídí Musy 9,89n, str. 85, nýbrž jej i převyšuje o tolik, o kolik skvostné dílo výtvarného umění předčí sportovní výkon teď postavíme zlaté sloupny, dvoranu s pevnými zdmi, / jako když začíná stavět nádherný dům. / Nejprve průčelí, trpytné čelo. 6,1n, str. 45; otevíru brány svých písní. 6,7, str. 47.

A tak básník hrdý na své umění není poníženy vůči příslušníkům aristokratické společnosti, na jejichž honosných sídlech pobývá a na nichž jako na jeho zákaznicích závisí jeho životy, stejně, jaké mají oni, nýbrž chová se k nim jako rovný k rovnému, ale tak, aby si uvědomili svou vlastní závislost na básníkovi, jestliže touží, aby byli oslaveni jak u vrstevníků doma i v cizině, tak u budoucích pokolení.

Mezi nejvyšší hodnoty, jež si cení aristokratická společnost, patří především urozený původ, zpravidla umísťovaný do mytické minulosti. Z tohoto důvodu je mýtus zpravidla hlavní součástí básně a často tvoří její vlastní jádro. I když oslavenec není nějak spojen s bohem nebo s heroem, jsou mytické osoby Pindarovi aspoň vzory, jimiž ilustruje své myšlenky. S vírou v božský nebo herojský původ oslavence je spojeno přesvědčení, že jeho individuální schopnosti (*ánerai*) nejsou jen jeho vlastnosti, nýbrž že se v šlechtických rodech dědí po předcích působením božského rodu. K vznešenému původu patří nutně bohatství, které jodně poskytovalo aristokracii dostatek prostředků a volného času na nezbytný gymnastický trénink. I na bohatství jsou vázány schopnosti a ctnosti *čas, jenž spjal ctnost, ryzí ctnost s bohatstvím a leskem 2,11, str. 20; bohatství, ověncené ctnostmi, je vždycky / úspěšné, vždy a ve všem, budí touhu proslavit / se ve světě. Je to jasná hvězda, pravě / světló pro muže 2, 68n, str. 24.* Pro aristokrata byla nejvyšší hodnotou a smyslem jeho života čest a sláva *stála čest, štěstí, je / to nejlepší, nejcenějši, proč / lze žít 1,99n, str. 15; štasten je ten, kdo má dobrou pověst 7,10, str. 57.* A umělec, ať básník či stavitel, hudebník či sochař, je povolán k tomu, aby svým uměním rozmnožil slávu toho, kdo jej štědře podporuje. ale Pindaros, vášný a hrdý Dór spojil s oslavou vítěze oslavu boha nebo heroa a nad slávu vynikajícího jedince a jeho rodu klade slávu města a vlasti.

Pindaros přijímá aristokratickou morálku, v níž viděl výsledek práce několika generací, zušlechťuje ji, obohacuje osobními zkušenostmi a naplňuje obecně platnými sentencemi o lidském soužití a reflexemi o lidském snažení a ceně lidského života. Je zbožný člověk *lidé smějí mluvit o bozích jen krásně* 1,35, str. 9; *já bych nechtěl mluvit o bozích zle ... ten, kdo se rouhá bohům, neujde trestu* 1,52, str. 11; *rouhat se bohům je špatné a nemoudré* 9,40, str. 81. Je pevně přesvědčen o všemohoucnosti a vševedoucnosti a mravní dokonalosti bohů. Tam, kde se tradiční mytologie ocitala v rozporu s jeho mravními představami a bohům se přičítaly nemravné činy, básník mýty bez váhání opravuje. Svými henotheistickými představami se blíží monotheismu. A tak jeho hluboké myšlenky, které provázejí vypravování děje, at vyčtené stručně jako lakonické odpovědi či rozvedené v hloubavé reflexe, znějí posluchačům i dnešnímu čtenáři, vyjadřeny vznešenou básnickou mluvou charakterizovanou mohutným vzletem a odvážnými obrazy, jako výroky delfské věštírny, o jejichž platnosti nelze pochybovat. *Osudy lidí, štěstí člověka, jeho schopnosti a úspěchy, snažení i radosti leží v rukou božích, básník je o tom přesvědčen, proto při každé příležitosti opakuje myšlenku o nestálosti štěstí ani nevíš, kdy nás bůh nechá / žít pokojně, v nerušeném štěstí, nevíme, kdy / plod Hélov, bílý den, strávíme / v klidu, v pohodě. Jedna vlna života nese / lidem žal, druhá přináší zas radost* 2,35n, str. 22; *někdy se vzdouvají plachty příznivým / větrem, jindy vane vítr nepřiznivý* 7,94n, str. 67; *naděje všech lidí jsou hned větší a hned zase menší* 12,5, str. 105; *ti, kdo / plavou proti proudu a jsou hluboce nešťastní, zanedlouho budou blaženi* 12,11n, str. 106 a o omezenosti lidských možností *ctnost a moudrost nám dává osud* 9,30 str. 80; *dosud ještě nedostal pozemský tvor / společlivé znamení seslané bohem pro přítíž dny. / Rozum není schopen vidět budoucnost* 12,7n, str. 105 a nepřestává napomínat šťastného vítěze, aby si vždy hleděl zachovat rozvahu, jasný rozum a neprekračoval míru: *kdo je zdrav a šťasten, / komu stačí jen to, co má, / o kom jde zvěst po světě, nemá chtít — stát se ještě bohem* 5,23n, str. 43; *i moudrý člověk se nechává svést, / podlehne vášním a ztratí rozum* 7,30n, str. 60; *nepozorovaně však přichází mrak, / mrak zapomenutí. Obestřká nám rozum a svádí / nás na nepravou cestu, na cestu bludu a zla* 7,45n, str. 61; *ve štěstí zapomínáme na všechno i na smrt* 8,72, str. 75; *pro všechno, věř, všemu je určena mez. Poznat ji / je ovšem to nejlepší* 13,45n, str. 113.

Pindarova slova vyvěrají ze zkušenosti člověka, který za svého dlouhého života viděl mnoho zvrátů v osudech příslušníků aristokracie a na jeho konci se ještě dočkal zhroucení aristokratické společnosti, proto např. upřímným pochopením pro chybujícího člověka si získává i moderního čtenáře stejně tak jako vyličením závisti, jejíž trpkost sám na sobě zakusil, *ale špatní lidé závidí, tupí zlošť toho, / kdo první projel dvacetiúhlem okruhem, zvláště když / je dokonce i krásný z vůle božské Charitky* 6,72n, str. 52; *pochvala se / však nesnáší, nepravem. Lidé ji / slyší neradi. Chtějí zakrýt zapomenutím, / pomluvou, planou řečí krásné činy šlechtitých* 2,104n, str. 28, velebením míru, jehož blahodárné účinky mohl vidět v hmotném, mravním a kulturním rozmachu a *zvlášť cením u něho (tj. Psaumida z Kamariny, olympijského vítěze v závodě vozů) / že vroucně miluje / mír, přítele slávy* 4,13n str. 38; *božský Mír, sloup, úhelný kámen* 13,3, str. 108, obdivem pro práci, výkony a zápasy člověka *jen chrabří jdou nebezpečí vstříc* 1,81, str. 14; *dobrá snaha vždy bojuje s námahou; drze získáváme úspěch / díla, který je nejistý* 5,15n, str. 42; *statečnost nevyzkoušená v nebezpečí / není nikdy ve vážnosti, na moři, na souši, nikde / a u nikoho. Zato však obtížné výkony / jsou krásné, lidé na ně vzpomínají* 6,9n, str. 45n; *jen ty výkony, při kterých ses namáhal, které jsou obtížné, / ti mohou přinést radost, světle života* 10,20n, str. 92, i soucitem v jeho neštěstí *nejhorší strast: bezútěšná a / beznadějný život, plný trvalých muk* 1,69n, str. 12. Básník se nám důvěrně přibližuje svým dojemným citem pro krásu přírodních jevů *na něžném tělíčku se mu (tj. právě narozenému chlapeci) leskla rosa nachových a žlutých fial* 6,55, str. 50; *byl večer. Pávná tvář / luny zářila / do tmy příjemným světlém a kraj / zvučel písněmi, jásotem, výskáním hodujičích* 10,75n, str. 98.

Pindaros se zařazuje mezi tzv. nepřeložitelné autory. Přetlumočit jeho dílo, třebaš jen část, je výkon nesmírně těžký. Nesnáž porozumět básni, jejíž hlavní myšlenka je zřídka na první pohled patrná, přeplněné reflexemi, sentencemi, temnými myšlenkovými skoky a množstvím mytologických narážek je zvyšována úsečností a novostí výrazu, mohutným vzletem, odvážnými metaforami a neobvyklým postavením slov, jak je určovala přísná metrika. Proto jako na každý překlad do mateřského jazyka, i když se v myšlence i ve výrazu co nejvíce blíží originálu, lze nahlížet spíše jako na pokus, byť i zdařilý, než jako na definitivní dílo. První překlady z Pindara, porízené před více než půlstoletím (L. Scholz, Čtvero epiniků Pindarových, Roudnice 1889 časoměrně; V. Veverka. Ukázky přízvukového překladu Pindara v rytmychých původních, výř. zpráva gymn. v Třeboni 1895 a v Praze, Truhlářská ul. 1901, 1904 a 1908) zcela zastaraly. Ukázky z Pindara, mezi nimi tři olympijské epiniky, přeložil také u nás nejpłodnější a nejúspěšnější překladatel antických básnických děl Ferd. Stiebitz (Řecká lyrika, Praha 1945, 2. přepracované vydání 1954). Stiebitzův překlad je dosti konzervativní, přidržuje se daleko více originálu a často zachovává jeho větnou skladbu a vzletný pathos vznešené mluvy.

Šprincl nakládá s řeckým originálem poněkud volněji, aniž však porušuje filologickou kázeň, již se cítí vázán jako odborník v obou klasických jazycích. Především metrické důvody vedly překladatele k tomu, aby do českého textu vkládal nebo při překladu vypouštěl slova, části věty nebo i celé věty, aniž tím utrpěl smysl. Vedle vsuvek jako *sbor vil, Nereův <a Dóridin>* — znaménka < > doplňuje recenzent — 2,33, str. 21; *matka <ho ale opustila>* / *nechala ho ležet, i když nerada, na zemi* 6,44, str. 49, jež je sotva jinak zdůvodnit než metricky, mají dále za cíl také vysvětlit jasněji českému čtenáři smysl, případně vzbudit představu, jakou měl řecký posluchač při vyslovení vlastního jména samého *Klóthó*, <jež přede osudnou nit> 1,26, str. 8; *Achilleus* / <měl Patrokla <rád>. Požádal <ho>, aby byl v boji / vždy blízko, blízko něho 9,81n, str. 85.

Významnější funkci má vynechávání různých částí řeckého textu. Sice v nadpise básně 3, str. 29 zůstal nepřeložen výraz *εις θεοξένια* (k slavnosti k pohostění bohů) asi nedopatřením. Z důvodu metrických není patrné mezi blahodárnými účinky práva a míru jmenovanou bohatství 13,10, str. 18. Ale všude jinde se především uplatnila překladatelova snaha zbavit český text všeho, co jako přítěž by jej činilo bez výkladu nesrozumitelným. Vzdělaný řecký posluchač výkladu nepotřeboval, protože mu většina mytologických narážek byla srozumitelná. Tak bylo např. vypuštěno místo *Sipylos*, kam *Tantalos* pozval bohy na hostinu 1,38, str. 9, podmět vedlejší věty *Μολιώνες υπεργάλοι* bez újmy pro celkový smysl *Hérakles* ... *pomstil tak / smrt vojáků, které mu předtím pobíh* v *Elidě* 10,35, str. 93. Stejný cíl sleduje nahrazování různých básnických perifrasi a epithet pouhým vlastním jménem *λατοῦς ἱπποῦσα θυγάτης* 3,27 a *Ορθώσια* 3,32, str. 33; *Αρτεμῖς; Θέτιος ἕρνος*; *Achilleus* 9,82, str. 85 aj. Na místě, kde se vypravuje promluva, že bohové zasedli a pojedli maso z *Tantala*, prohlašuje básník, že by nechtěl žádného z bohů nazvat čtivým žroutem *γαστρομαργον*. Překladatel vynecháním tohoto slova označujícího hrůznou činnost zdánlivě oslabuje básnikovo rozhořčení, zato však s důvěrnou prostotou hovorového tónu přibližuje čtenáři básnikovo smýšlení o bozích *Ale já / já bych nechtěl mluvit o bozích zle. Opravdu, / to ne, věřte mi* 1,52n, str. 11.

Ze snahy po srozumitelnosti překladu vyjádřil Šprincl básnikovu myšlenku o přízni bohů vhodně u nás zcela obvyklým obratem *že mu (Hagésiovi) na jeho cestu požehnal bůh* 6,8, str. 45, kdežto *Stiebitzův* překlad *že nohou, již požehnal bůh, / vězí v tom střevci* (Řecká lyrika, str. 214) je českému čtenáři málo srozumitelný, nezná-li rčení příslověčného smyslu *ἐν τούτῳ πεδίῳ ποδ' ἔχει* má nohu v tomto střevci, tj. bota je dobrá, hodí se na nohu, přeneseně člověk k štěstí. Podobně stará nadávka *Βουσιῶν ὄν* bojótská svině (svině jako symbol tuposti, nevzdělanosti a hrubosti, srov. latinské sus *Minervam*) je nahrazen mírnějším *tupý Theban* 6,68, str. 90.

I v dokonalejším překladu se někdy oslabuje mohutnost smělých obrazů, které jsou velmi často projekcí jednoho základního přírodního jevu, a stírá svěžest a konkrétnost představy originálu, zejména tam, kde překladatel opouští původní obraz a snaží se jej nahradit jiným *ὄδεν ὁ πολύφατος ὕμνος ἀμφιβάλλεται σοφῶν μητίεσσι (závod), z nichž vyrůstají slavné hymny básníků* 1,8, str. 6; představa originálu: zpěv se vznáší, zní kolem; *δόξαν ἔχω τιν' ἐπι γλωσσῶ λυρωῶς ακόνα ale teď mám dobrý nápad, myšlenku břítkou jak nůž* 6,82, str. 53; *Stiebitz* přeložil lépe, i když ne zcela zdařile *myšlenka ostří můj jazyk, cosi jak řinčíci brus* ... (Řecká lyrika, str. 218). Šprincl opustil obraz zvucného broušení nástroje a nahradil jiným, představujícím výsledek činnosti. Smysl řeckého textu je takový: Jako broušením získává nástroj ostří a sílu, tak básníkovi uchvácenému vzrušující myšlenkou se dostává síly k básněni.

Doslovný a zdánlivě správný překlad některých míst tlumočí myšlenku originálu nepřesně: *ὁ δ' ὄλβιος, ὃν φᾶμι κατέχοντ' ἀγαθαὶ ἴστανεν je ten, kdo má dobrou pověst* 7,10, str. 57; zde nejde o dobrou pověst v našem smyslu, nýbrž o slávu. *ἀγαθὸς δὲ καὶ σοφοὶ κατὰ δαίμονα ἄνδρες; ale čtnost a moudrost nám dává osud* 9,30, str. 80; *ἀγαθός*, není dobrot ve smyslu mravním, nýbrž zdatný, tj. schopný výkonu, např. vyhrát závod. Ostatně výraz čtnost se v překladu objevuje velmi často: *ἀρεταὶ δὲ πρὸς χάριν εὐσεβείας ἄνδρῶν λεταὶς podle míry čtnosti se splňují lidem modlitby* 8,8, str. 69 (místo zbožnosti). Nejméně jí jim vyjadřuje překladatel řecké *ἀρετή: αἰὼν ... πλοῦτόν τε καὶ χάριν ἄγων γνησάτας ἐπ' ἀρεταῖς čas, jenž spjal čtnost, ryzi čtnost s bohatstvím / a leskem* 2,11, str. 20; *ὁ μὲν πλοῦτος; ἀρεταῖς δεδαίδαλμένος; bohatství ovládnutí čtností* 2,58, str. 24; *τιμῶντες δ' ἀρετᾶς Ἴαμοῦσι ... míluji čtnost* 6,72, str. 52.

Avšak *ἀρετή* neznamená jen čtnost, nýbrž má také i u *Pindara* jiný význam. Etymologicky souvisí se slovem *ἀριστος*, kterého se užívá jako superlativu k adjektivu *ἀγαθός*, a znamená praktickou dovednost, schopnost výkonu. Oblič nastává při překladu do češtiny. Vzhledem k jeho etymologické příbuznosti s *ἀριστος* navrhl Fr. Novotný (Lexikální příspěvky k překládání Platona, Český časopis filologický 3, 1945, str. 98n) překlad *dobrost* a důsledně jej uplatnil ve svém díle o *Platonovi* (III. díl Praha 1949) a v odborné pomoci při překladu *Tronického Dějin antické literatury* (I, Praha 1955), ale jeho návrh se neujal. Nejméně jí se překládá slovem *zdatnost*. Překladatel *Pindara* je si isto také vědom a tak *ἀρετή* překládá různě: *ἀκίνδουνοι δ' ἀρεταί statečnost nevyzkoušená v nebezpečí* 6,9, str. 45; *πόλεμον τ' ἐν ἠρωταῖς ἀρεταῖς boj, v němž*

soupeři zdatnost a statečnost 13,49, str. 114; ἐν δ' ἀρετᾷ ἔβαλεν... αἰδώς ἕσπεθ' ... má ten, kdo umí rozsažně jednat 7,43, str. 61; ἀνδρα τε πύξ ἀρετᾷ εὐρόντα ἠρδῖνα, který získal slávu vítěznou pěští 7,89, str. 66; θάλλει δ' ἀρεταῖσι το μέστο (Opús) se chlubit, že vyhrálo v závodech 9,17, str. 78; διδασκται ἀρεταί výcvik 9,111, str. 87. Ve všech případech jde u Pindara o schopnost oslavovaného, o jeho zdatnost, jež se projevuje především vynikajícími výkony v závodech. V této souvislosti uvádím místo, které nebylo správně pochopeno: πολλοί... κλέος ζῶσαν. ἀρέθθαι ἄνευ δὲ θεοῦ σεσιγαμένον οὐ σκιοῖτερον χεῖρ' ἑκάδων νέκδο ... myslí, že / se proslaví. Když to vidím, udělám nejlíp, když zmilknu 9,107, str. 87. Myšlenka je jiná. Básník mluví o významnosti darů božích, příroda poskytuje vše nejlepší, mnozí se spoléhají na výcvik, ale děje-li se něco bez boží pomoci a nadto se ještě o tom mlčí, pak už nemůže člověka stihnout horší osud.

Naproti tomu se Šprinčovi podařilo přetlumochit většinu Pindarových metafor neméně působivými obrazy: ἀμφὶ δ' ἀνθρώπων φρασὶν ἀμπλακίαι ἀναριθμητοὶ κρέμανται (rozum je často v síti omytl) 9,24, str. 59; βλάστεμὲν ἐξ ἀλόεσ ὑγράεσ νάσοεσ z hlubiny vyvěl ostrov (Rhodos) 7,69, str. 64. V líbezné básnickové omluvě za to, že se opozdil s napsáním básně, na počátku 10. epiníku jsou v překladu tři metafory, kdežto v řeckém originálu jen jedna: Čas ukázal dluh, těžký dluh, zahabnil / mě u přátel. Úrok však otupí / hrot výčitek a jak vlny odplaví kámen, / tak smaže krásná píseň můj veliký dluh 10,7n, str. 90. Překladatel dává přednost slovním obrátům z oblasti sportu σοφία μὲν αἰπεινὰί βύτ μιστρεμ je těžké 9,115, str. 88 a moderními odbornými termíny přibližuje překlad českému čtenáři: ὀλιγοδρόμου vítězí v běhu na dlouhé trati 12, str. 104 apod.

K jeho přednostem patří také zvláštní způsob, jímž překladatel dějové významnou událost vypravovanou v originále epickým stylem a formálně podanou hypoteticky řazeným souvětím s úspěchem tlumočí tak, jako by pozoroval děj, který se odehrává přímo před jeho očima anebo jako by si jej představoval v nějakém dramatu na jevišti, a užívá k tomu nejprostších výrazových prostředků parataktického řazení jednoduchých hlavních vět: ... Fereník / Hierónův kůň. Běžel, hnal / se u řeky Alfeiu, nebdán a z vítězil. Tím se proslavil / i jeho pán, mocný král, závodník na koni 1,20n, str. 20; byl ples, hodokvas. Tantalos, / tvůj otec, jež pořádal pro bohy 1,37n, str. 9. Účinnost takového překladu se ještě zvyšuje krátkými verši, v kterých se ona významná událost vypravuje. Na jiném místě k otázce originálu na jméno vítěze připojuje překladatel další naléhavé otázky a dodává epickému vypravování vzrušení a napětí: Kdo / měl vítěznou pěst, / kdo viděl v závodě čtyřspřeží / a v běhu a kdo byl ověnčen? Kdo to byl? Kdo vyhrál, kdo? / Kdo vítě v to m čest? Na dráze, v běhu, kdo / byl nejlepší? — Oiónos, proslulý syn ... 1,63n, str. 96.

Překladatel Pindara měl o to těžší práci, že byl nucen se zabývat problémy metriky, které podle mého mínění vyřešil úspěšně. Neporušil přísnou strofickou stavbu originálu, i když si byl vědom, že ztrátou řecké hudby klesl pro nás význam strofického členění na minimum. Snažil se, aby z ohledu na rytmickou stránku se příliš nevzdálil od originálu a neoslabil poetičnost překladu. Největší obtíže metrické nápodoby, vznikající v místech, kde se srážejí dvě these (dochmós, krétiky, choriamby), odstraňoval tak, že využíval jednoslabičných slov a paus. Tak se mu podařilo udělat takový překlad, který napodobuje řeckou veršovanou strukturu, ovšem přizvučně, ale přitom vytváří v češtině jakési volné verše.

V tiráži čteme s podivem, že bylo překládáno podle vydání pořízeného polským klasickým filologem Alexandrem Turynem v Krakově, protože jsme zvykli na praxi, podle níž se překládá většinou z teubnerských vydání. Textové kritice Pindara bylo v posledních desetiletích věnováno mnoho pozornosti. A mezi těmi, kteří se nejvíce zasloužili o recenzi rukopisné dochovaného textu Pindarových básní, je i Turyn. Je potěšitelné, že překladatel dal přednost slovanskému vědci.

Překlad Pindarových Olympijských zpěvů, na němž překladatel pracoval s vzácnou svědomitostí a přísnou filologickou kázní, považujeme za zdařilý. Doufáme, že cvik a umění překladatelské osvědčené při tlumočení Aristofanových a Plautových veršů do češtiny a Erbenových, Hálkových, Sládkových, Vrchlického, Bezručových, Březinových a také Dantových a Shakespearových do latiny (Vita Latina, Avignon) a zdokonalené na práci s Pindarem, se uplatní v překládání dalších knih Pindarových epiníků.

Slíčně vypravená knížeečka uzavřená instruktivním a srozumitelným slovem Bořivoje Boreckého, obsahujícím poučení o olympijských hrách a o autoru zpěvů, jistě najde cestu k českému čtenáři a přispěje k pochopení toho, co je z antiky živé i dnes.